

LES/WOOD

PREMIŠLJENA RABA LESA

UVODNIK K TEMATSKI ŠTEVILKI REVIEJE LES/WOOD

Jožica Gričar, Jože Kropivšek, Katarina Čufar
Uredniki tematske številke

Gozdovi so zapleten ekosistem z velikim neposrednim in posrednim vplivom na celotno okolje. Dinamično ravnovesje, ki se vzpostavi v gozdu, mu zagotavlja obstojnost in obenem omogoča, da se prilagaja različnim spremembam, kot so npr. ekstremni vremenski dogodki, prihodi novih rastlinskih in živalskih vrst, posegi človeka. Gozd se torej spreminja. Nekatere vrste izginejo in pojavijo se druge. Gozdna površina se lahko zmanjša ali poveča. Te spremembe je težko napovedati, zato obstaja visoka stopnja negotovosti.

Gozd ima več vlog. Zaradi tega je gospodarjenje z gozdovi zelo zahtevno in vključuje dobro poznavanje in upoštevanje vseh vlog, ki jih gozd opravlja. Proizvodno vlogo gozda je mogoče relativno enostavno prepoznati in ovrednotiti, druge, kot so ekološka, estetska ali socialna, pa dosti težje, če ne celo nemogoče. Včasih ostalih funkcij gozda niti ne opazimo ali pa jih premalo cenimo. Zavedamo se, da je gozd naše naravno bogastvo in sooblikovalec naše krajine, saj je Slovenija dežela gozdov. Želimo si čistega naravnega okolja, kjer je vloga gozda ključna. Kakovost našega življenja pa tudi blaginja družbe sta tako tesno povezani z gozdom. Vprašanje pa je, kaj bo naša dolgoročna strategija – kaj želimo doseči in kaj pričakujemo od gozda.

Zaradi velike gozdnatosti je les ena najpomembnejših naravnih surovin in velik potencial za lesno industrijo. Vendar vseh možnosti, ki jih ponuja gozd, še nismo izkoristili. Skrb za gozdove in premišljena raba lesa spadata med bistvene slovenske strategije. Slovenija se zavzema, da bi Evropska unija obravnavala lesno industrijo kot zeleno industrijo in les kot primarno surovino za prehod v nizko-ogljico družbo in uresničevanje globalno sprejetih okoljskih

zavez o zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov. Les je zagotovo gradivo prihodnosti. Možnosti njegove izrabe in uporabe so odprte in porajajo vedno več inovacij in patentov. Za doseganje ciljev v smislu ustreznega gospodarjenja z gozdovi in povečevanja materialne in energetske učinkovitosti je pomen predelave lesa in rabe lesnih izdelkov velik. Najti moramo optimalno razmerje med letnim posekom, uporabo lesa za lesno industrijo in lesa za energijo. Postopno naraščanje sečnje ni dovolj. Posekan les moramo doma tudi predelati. Neizkoriščeni potencial je les listavcev, katerih delež v slovenskih gozdovih v zadnjih letih narašča.

Za razvoj lesne industrije je nujno sodelovanje med vsemi deležniki v gozdno-lesni verigi, do potrošnikov pa bo treba pripeljati izdelke z visoko dodano vrednostjo. Več pozornosti bomo morali nameniti oblikovanju in trženju izdelkov, iskati nove poslovne modele, iskati tržne niše in razvijati lastne blagovne znamke. Pri tem je ključno sodelovanje vseh deležnikov v gozdno-lesni verigi, vključno z njeno razširitvijo na tesnejše povezave z arhitekti, oblikovalci, gradbeno industrijo, kemijsko predelavo in drugimi, za celovitejšo izrabo lesne surovine pomembnimi panogami.

Pred vami je tematska številka revije LES/WOOD, posvečena CRP projektu Racionalna raba lesa listavcev s poudarkom na bukovini (<http://crp-bukev.bf.uni-lj.si/>), ki ga financirata Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Številka prinaša sedem člankov s predstavitev sklepnih ugotovitev triletnega projekta, ki se zaključuje v juniju 2017. Članki sledijo ciljem projekta, ki so povezani z lesom listavcev -

posebej bukovine, spremljanjem kakovosti lesa od gozda do izdelka, vplivu ujm na kakovost lesa, tradicionalnimi ter še neizkoriščenimi inovativnimi rabami bukovine, vprašanji odpornosti lesa in življenjske dobe lesenih izdelkov, stanjem in možnim izboljšanjem tehnologij za predelavo lesa, možnostim razvoja gozdno-lesne verige za izdelavo izdelkov z visoko dodano vrednostjo ter njihovim trženjem. Vse to bi zagotovilo dolgoročne pozitivne učinke za razvoj panoge in gospodarstva ter kadrov. Prispevki tako skušajo opozoriti in odgovoriti na ključna vprašanja rabe bukovine v Sloveniji.